

#DautorAautorChallenge?

Montse Barderi

Xavier Domènech

L'única veu lliure

Lluís Muntada

La Glòria Gasch, editora de Columna, molts matins fa una piulada des del tren de Rodalies: repassa els llibres —amb els títols— i els mòbils que hi ha al seu voltant. Acostumen a guanyar els mòbils per golejada, però celebrem els pocs que llegeixen com un cant d'esperança i resistència. I no vull insistir aquí en el que ja sabem: les nostres hores d'oci van a parar més a les plataformes com Netflix i a les xarxes que a les pàgines d'un llibre.

Però, i si en comptes de desanimar-nos per les xifres de lectura, per si les biblioteques tenen com a protagonista el llibre, per com les llibreries s'han de convertir en centres d'activitats múltiples... i si fèssim de la necessitat virtut?

Aquí teniu la meva proposta. Un escriptor hauria de ser un bon lector —si no, no sé a què juga—. És lògic i necessari que s'interessi pel que escriuen els altres, els seus contemporanis. Per això, quan nosaltres, escriptors, trobem un llibre que ens agrada, que ens agrada de debò, n'hem de fer promoció. No importa l'editorial, no importa que no sigui d'un amic o conegut, no importa tampoc la llengua, mentre la puguem llegir; es tracta de dir «aquest llibre és molt bo» i fer-ho amb un interès sincer i un total desinterès.

Per això crec que seria interessant que aquesta proposta funcionés. És molt més útil que la de ballar amb un cotxe en marxa com #inmyfeelings i els Mossos d'Esquadra no ens hauran de preguntar si ens hem begut l'enteniment. Com a autors del nostre temps hem de conèixer i potenciar la nostra literatura i com a lectors és interessant veure com altres autors recomanen llibres.

Maria Neira, directora de Salut Pública de l'OMS, feia un esforç encomiable per tranquil·litzar la població explicant en diversos mitjans de comunicació catalans i espanyols que no s'havia d'incórrer en cap estat de pànic. Al mateix moment, Tedros Adhanom, director general de la mateixa organització, ens informava, pel que es veu per apaivagar qualsevol atac de pànic, que el coronavirus és ja «l'enemic públic número u del món». De moment, encara no sabem qui té raó.

Això que un virus sigui l'enemic número u del món és la versió occidental dels eslògans que fan públics les autoritats xineses. Lemes que, reciclant grans *hits* de la Revolució Cultural maoista, diuen coses com: «Els qui tenen febre i no ho diuen són enemics de classe emboscats enmig del poble.» És a dir, que el coronavirus s'ha convertit en el pitjor que li pot haver passat a la humanitat sigui quin sigui el credo que tingui. Tot això tenint en compte que el virus té unes taxes de mortalitat que es poden equiparar a les d'una grip especialment virulenta i molt per sota dels sis mil morts que s'acumulen ja en aquests moments a la República del Congo per una epidèmia de xarampió. La pesta bubònica del segle XIV va fer desaparèixer un terç dels europeus i la grip espanyola de 1918 va matar en sis mesos entre trenta i cinquanta milions d'humans. Però té raó el director general de l'OMS quan afirma que «més enllà del nombre de casos i morts, el problema és el gran trastorn, econòmic i social que suposa». El problema rau en el fet que tot això sembla més causat per sistemes sanitaris col·lapsats que no pas pel virus i potser aquest sí que és l'enemic mundial número u de la humanitat; cal garantir el dret a la salut a escala planetària. Segurament aquí rau el veritable problema i la veritable solució.

Vaig entrar al cementiri de *Spoon River* fa anys gràcies a Roberto Bolaño, que en una entrevista recomanava llegir aquesta obra d'Edgar Lee Masters publicada el 1915. A vegades, la felicitat és completa: des del 2003 disposem d'una magistral edició bilingüe (anglès/català) d'*Antologia de Spoon River*, de l'editorial Llibres del Segle.

A favor de l'ancestral corrent de força del riu com a metàfora de la vida i la mort, el títol d'aquest poemari s'inspira en l'*Spoon River*, un afluent del riu Illinois que travessa la regió del Midwest on l'autor va passar la infantesa. En aquesta obra coral, Lee Masters dona veu a 243 morts. A través de poemes en prosa —verticals com una fletxa que es clava a la nina de l'ull— les veus d'aquests morts expressen «les forces invisibles que regeixen els processos de la vida». El poeta, el jutge corrupte, la dona cega que hi veu «com si tingués ulls a la punta dels dits», el xinès trasterrat, l'adolescent «salvat dels mals futurs», la camperola pobra a qui van robar el fill, l'amor callat, la mentida, la hipocresia, el secret, el remordiment... Hi ha pocs llibres que, com aquest, es constitueixin en un catàleg tan visceral de la condició humana.

A parer meu, *Antologia de Spoon River* commuta altres obres centrades en la mort. Després de llegir aquest llibre he sentit que l'enfonsament últim dels cants d'ultratomba de Lautréamont, les *Memòries pòstumes de Brás Cubas* (Machado de Assis), la *Comala* de Rulfo, l'embalsament *gore* de *Bommarzo* (Mujica Lainez) o l'esperit del pare de Hamlet són obres lloables, però mantenen una relació taxidèrmica amb la mort. En canvi, *Antologia de Spoon River* rescata la part vital de la mort. És un llibre que exulta vida i que ens regala un llegat incontestable, pura llum negra: ens diu que l'única veu plenament lliure, (auto)sincera i incondicionada a què podem aspirar és la veu que (no) tindrem un cop morts.